

УДК 378.046.4

Грицик Надія

ORCID 0000-0001-7198-5327

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: Nadiela7027@gmail.com

Киян Інна

ORCID 0000-0001-8753-2090

Старший викладач кафедри іноземних мов,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: inna101274@ukr.net

Смоліна Світлана

ORCID 0000-0003-0907-2054

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та методики викладання іноземних мов,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: svitlanapost@ukr.net

РОЗРОБКА ЗАВДАНЬ ДЛЯ АВТОНОМНОГО НАВЧАННЯ В МЕЖАХ МІЖНАРОДНОГО ПРОЄКТУ «PRE-SERVICE ENGLISH TEACHER METHODOLOGY PROGRAM FOR PEDAGOGICAL UNIVERSITY»

Стаття має емпіричний характер, оскільки її присвячено аналізу досвіду реалізації міжнародного освітнього проекту «Pre-Service English Teacher Methodology Program for Pedagogical University» командою науково-педагогічних працівників Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, серед ключових пріоритетів / цілей і завдань якого був присутній напрям участі в міжнародних проєктах, спрямованих на вивчення актуальних підходів у підготовці вчителів іноземних мов та опису шляхів підвищення автономії у вивченні англійської мови.

***Метою статті** є висвітлення процесу дослідження ролі міжнародних проєктів у консолідації зусиль науково-педагогічних кадрів; аналіз питань автономії у підготовці майбутніх учителів та фактори, що сприяють її розвитку.*

***Методологією дослідження** є аналіз та співставлення об'єктів дослідження.*

***Наукова новизна** полягає у тому, що вперше проаналізовано та теоретично описано досвід створення та імплементації навчальних матеріалів для автономного навчання в межах реалізації міжнародного освітнього проекту «Pre-Service English Teacher Methodology Program for Pedagogical University» командою науково-педагогічних працівників Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.*

***Висновки.** В статті зроблено висновок про те, що участь у міжнародних проєктах є об'єднавчим та рушійним фактором розвитку педагогічної та методичної думки і сприяє автономії в підготовці вчителів і також може призвести до збільшення рівня сформованості професійної компетентності, завдяки розвитку відповідальності за самостійно сформульовані та усвідомлені завдання, що, у свою чергу, сприятиме зростанню впевненості та задоволеності результатами своєї роботи. Наприкінці статті окреслено напрямки подальших досліджень.*

***Ключові слова:** підготовка вчителя, автономія, автономне навчання, міжнародні освітні проєкти.*

Постановка проблеми. Міжнародні освітні проекти – це важливий інструмент і ресурс для розвитку та впровадження інновацій в університетах, що сприяють модернізації та інтеграції до європейського і світового освітнього простору.

Розвиток Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (далі – НУЧК) обумовлюється євроінтеграційними вимірами. Серед пріоритетних завдань діяльності НУЧК є створення відкритого освітнього простору з підготовки фахівців нового покоління, з новітнім спектром знань та компетентностей, конкурентоспроможних на сучасному ринку праці, що зумовлено переходом освіти України до епохи освіти 4.0 [4]. Це, у свою чергу, передбачає перегляд підготовки нового вчителя, пошук нових оптимальних шляхів і підходів в організації такої підготовки. Міжнародні освітні проекти сприяють створенню та імплементації навчальних матеріалів, спрямованих на вирішення багатьох питань освіти й питань автономії у підготовці та професійного становлення вчителя зокрема.

Метою статті є аналіз досвіду створення та імплементації навчальних матеріалів для автономного навчання в межах досвіду реалізації міжнародного освітнього проекту «Pre-Service English Teacher Methodology Program for Pedagogical University» командою науково-педагогічних працівників Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Автономність у підготовці вчителів англійської мови є критично важливим аспектом вивчення мови. За словами Літгла, автономія – це здатність до відокремлення, критичного осмислення, прийняття рішень і незалежних дій. Вона передбачає, що учень розвине певний тип психологічного ставлення до процесу і змісту свого навчання; здатність до автономії проявляється як у тому, як учень навчається, так і в тому, як він переносить вивчене в ширший контекст [5, 4]. Тобто автономність у підготовці вчителів означає здатність брати на себе відповідальність за своє навчання, ставити власні цілі та оцінювати свій прогрес. Розвиток автономії необхідний для того, щоб майбутні вчителі стали самокерованими та вмотивованими, що може призвести до підвищення рівня сформованості професійної компетентності.

В останні роки важливість автономії у підготовці вчителів привертає все більше уваги, і зростає інтерес до пошуку шляхів її розвитку. У своїй праці І. О. Гайдай виявила тенденцію, що з 2005 року зростає професійна та академічна мобільність вчителів, яка стимулює підвищення їхньої кваліфікації [2, 233]. Можемо говорити про розширення простору дослідницької діяльності вчителів, збільшення можливостей участі у міжнародних проектах, що, у свою чергу, впливає й на розвиток автономності у підготовці вчителя загалом, й вчителя іноземних мов зокрема.

Кючюк Джаміля Рустам кизи на основі порівняння моделей освіти в Туреччині й в Україні виявила, що обидві країни знаходяться під впливом потужних інтеграційних процесів і характеризуються пошуком оптимальної відповідності між сформованими традиціями і новими вимогами, пов'язаними з входженням в європейський освітній простір [3, 133]. І, оскільки, наші країни обрали європейський вектор розвитку, то, на нашу думку, доцільно застосовувати, зокрема й автономний підхід у підготовці майбутніх учителів.

У дослідженні С. В. Бобракова визначено, що в рамках практико-орієнтованої підготовки вчителів відбувається використання різноманітних методів навчання (дослідницьке навчання, метод проектів, традиційні та електронні портфоліо, методи вільної організації навчального процесу, метод навчання через викладання, кооперованого навчання, метод кейсів, відеометодичні тренінги тощо) [1, 180]. Автономне навчання у цьому дослідженні згадується лише побіжно [1, 152] і, тому, потребує докладного вивчення. Підсумки такого вивчення ми висвітлюємо як результат нашої участі у міжнародних проектах.

Методи дослідження. Методами дослідження, що використовувались під час підготовки цієї статті є аналіз та співставлення об'єктів дослідження.

Виклад основного матеріалу. Міжнародний освітній Проект «Pre-Service English Teacher Methodology Program for Pedagogical University» (далі – Проект) є спільною ініціативою Міжнародної благодійної організації «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні» та Посольства США в Україні. Реалізація Проекту відбувається за участі та підтримки Міністерства освіти та науки України.

Проект розпочався у грудні 2021 р., де команда Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка у складі Надії Грицик, Інни Киян і Світлани Смоліної й разом з партнерськими університетами (Харківський національний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Бердянський державний педагогічний університет, Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Сумський державний педагогічний університет імені Антона Макаренка, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Донбаський державний педагогічний університет, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка) розпочали масштабну роботу над проектом 'Pre-Service English Teacher Methodology Program for Pedagogical Universities' («Методики для професійної майстерності майбутніх вчителів англійської мови»), яка триватиме до вересня 2024 року.

Метою Проєкту є удосконалення методики навчання і викладання англійської мови майбутніх учителів англійської мови для середньої школи. Проєкт покликаний підтримати освітні реформи через поширення сучасних методів викладання англійської мови в Україні і допомогти у підготовці кваліфікованих та компетентних педагогів для шкільної програми з англійської мови. Мета проєкту співпадає зі стратегічним напрямком розвитку університету [4] та новоствореного Центру розвитку професійної майстерності та лідерства щодо створення майданчику для взаємообміну досвідом та взаємонавчання.

Робота у Проєкті передбачає як проходження навчання для учасників проєкту, так і створення практичного курсу із сучасної методики викладання англійської мови (далі – Курс) в українських педагогічних і класичних університетах, що готують майбутніх шкільних учителів англійської мови (далі – Університети) і має на меті:

- 1) підтримати реформи освіти через поширення сучасних методів викладання англійської мови в Україні;
- 2) допомогти партнерським Університетам у підготовці кваліфікованих та компетентних педагогів для шкільної програми з англійської мови шляхом практичного впровадження розробленої методики;
- 3) підтримати зусилля у розбудові миру та безпеки на Сході України через заохочення участі у Проєкті Університетів з цієї частини України.

Працюючи в робочих групах за наставництва та фасилітаторів Проєкту, кожна команда отримала пректне завдання. Команда Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка опікувалась розробкою теми «Enhancing English Language Learning Autonomy» що є частиною English Language Teaching Methods Handbook.

Напрацюваннями команди Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка у проєкті ‘Pre-Service English Teacher Methodology Program for Pedagogical Universities’ стали розроблені завдання та вправи щодо розвитку автономії у процесі оволодіння англійською мовою, які є основою для проведення занять для студентів і магістрантів, метою яких є підвищення рівня викладання на основі студентоцентрованого навчання, зокрема під час дистанційного навчання. З деякими з прав можна ознайомитись нижче:

Search-Act-Reflect

Activity 1. Search.

Category: Learner Autonomy

Objective: students will enhance their research skills; understand the notion «language learner autonomy»; students will enhance their autonomy and professional competence.

Duration: 80 minutes

Type of activity: Research and Development

Format: in-class (pair work). It is possible to adapt the task to remote learning.

Instruction: Record your answer to the question «How are you?». Try to describe your feelings before starting the process of autonomous learning. What do you expect from the process? Why do you need it?

Procedure:

The teacher announces the topic of the class: «Language learner autonomy. Let’s learn to learn autonomously»

Teacher: «How are you today?» – is the question teachers ask their students every day. In the process of autonomous learning you are a teacher and a student at the same time. I suggest making a video recording of your answer to the question «How are you?». Try to describe your feelings before starting the process of autonomous learning. What do you expect from the process? Why do you need it? You have 3 minutes to do that.

Students record themselves.

Teacher: Now play your record and analyse your answers. Have you mentioned that you are motivated to learn autonomously? Have you mentioned any ways or methods of autonomous learning? Have you mentioned your needs and expectations? Put down the keywords of your answers (in the case of remote learning students put the keywords using virtual boards).

You have 7 minutes to do that.

Teacher: Now let's share your needs and expectations from autonomous learning. (15 minutes)

Students speak about their needs and expectations from autonomous learning.

Teacher asks follow-up questions: Who sets the aims of autonomous learning? Who finds and chooses resources? Who is responsible for the result? Who controls the result? So, what is language learner autonomy? (15 minutes)

Teacher: What do you think, are there any non-autonomous learners? I think you are already autonomous learners and you do not need to learn how to be autonomous. Do you agree with my statement?

Students share their opinions. (5 minutes)

Teacher: Read the article of Professor David Little «Language learner autonomy: what, why and how?» and find out whether non-autonomous learners exist. Put down all the questions which occurred to you while reading (in the case of remote learning students put down the questions using virtual boards).

https://ppli.ie/images/Language_Learner_Autonomy_WhatWhyHow.pdf

(15 minutes)

Students ask each other questions which occurred to them while reading.

(15 minutes)

Teacher: How can you enrich your experience in the field of LLA with the information from the article? What methods of autonomous learning would you like to try?

Activity 2. Act.

Category: Learner Autonomy

Objective: students will practise in setting aims; students will enhance their autonomy and professional competence.

Duration: 80 minutes

Type of activity: Research and Development

Format: in-class (pair work). It is possible to adapt the task to remote learning.

Instruction: Look at the photos and say what is in common between mountaineering and learning a language autonomously?

<https://s3.amazonaws.com/www.explorersweb.com/wp-content/uploads/2019/06/24003746/WEBEverest-1920x1288.jpg>

https://funart.pro/uploads/posts/2022-08/1660748703_39-funart-pro-p-stupen-khillari-na-evereste-priroda-krasiv-40.png

Procedure:

Students' possible answers: You'll never know till you try. You need to act, to practise to reach your aims. You need to set a goal and act, and do some steps to reach it, to gain some skills. (15 minutes)

Teacher: How are you going to teach your students to learn a language autonomously?

Students give their answers. (15 minutes)

Probably, you may start with an activity which will help your students to understand what they can do autonomously or which skills they already possess and which they don't. Let's try this activity by ourselves:

Instruction: Put a smile next to the activities or skills you can manage autonomously while learning a language and put a question mark next to those you are not sure to fulfil by yourself (It is possible to adapt the task to remote learning with the help of google forms):

set the aims of your learning;

analyse the materials in a coursebook;

plan the structure of learning according to the aims;

set the materials in a sequence, which corresponds to the aims of learning;

organise a control of learning results;

reflect on the results of your work;

understand the main ideas and recognize relevant information during detailed discussions, debates, official reports, lectures, conversations;

understand in detail phone conversations;

understand the general content and most of the essential details in authentic radio and television programs related to the academic and professional fields;

understand fairly complex messages and instructions in an academic and professional environment;

understand the speaker's intention, position and point of view, as well as the communicative consequences of the statement;

respond to key ideas and recognize essential information during detailed discussions, formal negotiations, lectures, and conversations related to training and profession;

behave appropriately in typical secular, academic, and professional situations;

respond to phone conversations;

perform a wide range of speech functions and respond to them flexibly using common phrases;

clearly make prepared individual presentations on a wide range of academic and professional topics;

produce a clear, detailed monologue on a wide range of topics related to training and specialty;

use basic communication tools to combine statements into a clear and logically complete discourse;

understand authentic texts related to your studies and specialty from textbooks, newspapers, popular and specialised magazines, and online sources;

determine the position and points of view of the authors of authentic texts related to training and specialty;

understand the communicative intent of the author of the text and the consequences of the utterance (memos, letters, reports);

understand authentic academic and professional correspondence (e.g., letters, faxes, and e-mails);

distinguish between different stylistic registers of oral and written speech with friends, strangers, colleagues, employers and with people of different ages and social status, when different communication intentions are carried out;

write clear, detailed texts related to personal and professional spheres (application, etc.);

write detailed tasks and reports related to your studies and specialty in a standard format;

prepare business and professional correspondence;

correctly write resumes, protocols, etc.;

correctly fill out forms for academic and professional purposes;

use basic communication tools to combine statements into a complete, logically complete discourse;

perform a number of speech functions and respond to them flexibly using common phrases;

be able to choose an adequate communication strategy in communicating with representatives of other cultures;

use the language you are learning with the appropriate social meaning (style, direct way of saying, etc.);

make presentations or reports on academic issues, taking into account the audience and purpose of the statement;

comment on tables, graphs, and diagrams;

consider different points of view;

start a discussion, summarise, and preside over the discussion;

generalise, paraphrase, and synthesise ideas from different types of texts

(articles, research projects);

fix and present research results in writing (opinion survey, topic review). (20 minutes)

Teacher asks follow-up questions: Did you have any difficulties in doing this task?

What would you change in doing the task? Do you find it necessary to use in autonomous learning? How would you change the task? What task would you recommend doing immediately after it? (20 minutes)

Home assignment: make a video recording with any activity you'd like to share with your students as for learning a language autonomously. You may choose one of the skills mentioned in the previous task or just share the way you learn to speak English, or you learn how to understand a text orally/in a written form, or you learn how to write something, or how to learn new vocabulary/grammar/phonetics/intonation, etc.

Be ready to play the recording for the next class.

Activity 3. Reflect.

Category: Learner Autonomy

Objective: students will practise reflection, students will enhance their autonomy and professional competence.

Duration: 80 minutes

Type of activity: Research and Development

Format: in-class (pair work). It is possible to adapt the task to remote learning.

Instruction: Read the quotation and say whether you agree with the statement or do not and why.

Procedure:

A lecturer gives the quotation in any convenient way («We do not learn from experience we learn from reflecting on experience.» John Dewey) and asks students to say whether they agree with the statement or don't and why. (10 minutes)

Share the video recordings of your learning

Previous class you had a home assignment to make a video recording with any activity you'd like to share with your students as for learning a language autonomously. You had the possibility to choose whether you'd like to share the way you learn to speak English, or you learn how to understand a text orally/in a written form, or you learn how to write something, or how to learn new vocabulary/grammar/phonetics/intonation, etc.

Now you are going to play the recordings you have. Your task and the task for the whole group will be to analyse the recordings, answering the questions:

What was the aim of the activity?

What materials does a learner need to fulfil the task?

Do those materials help to reach the aim?

Can you suggest other materials/tools/ways to reach the aim?

What was the most interesting point of the activity?

What was the duller point of the activity?

Have you reached the aim of the activity?

Have you tested the result? If yes, what method did you use to control the result?

Would you change anything in the procedure of the activity?

Students play their videos, analyse them using the questions above and share their opinions as for the effectiveness of the presented activities.

Висновок. Отже, підсумовуючи викладене, слід зазначити, що реалізація міжнародних проєктів є важливим інструментом і ресурсом для впровадження інновацій у ЗВО України, пов'язаних із вдосконаленням якості викладання і навчання. Узагальнюючим результатом реалізованих зусиль є розробка вправ до теми «Enhancing English Language Learning Autonomy», що є частиною English Language Teaching Methods Handbook, а також підвищення якості викладання англійської мови в Україні і має на меті допомогти у підготовці кваліфікованих та компетентних педагогів для шкільної програми з англійської мови.

Перспективами подальших досліджень вбачаємо в наступній роботі в міжнародному освітньому проєкті, з метою апробації English Language Teaching Methods Handbook в підготовці сучасного вчителя англійської мови.

References

1. Бобраков С. В. Практико-орієнтована спрямованість професійної підготовки вчителів у вищих навчальних закладах Німеччини: дисертація к.пед.н.: 13.00.01. Луганськ, 2014. 241 с.
Bobrakov, S. V. (2014). *Praktyko-oriientovana spriamovanist profesii noi pidhotovky vchyteliv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Nimechchyny* [Practice-oriented orientation of professional training of teachers in higher educational institutions in Germany]: candidate dissertation: 13.00.01. Luhansk. [in Ukrainian].
2. Гайдай І. О. Підготовка вчителя-філолога подвійного профілю у вищих педагогічних навчальних закладах України (1956 р. – початок ХХІ ст.): дисертація канд. пед. наук: 13.00.01. Житомир, 2018. 342 с.
Haidai, I. O. (2018). *Pidhotovka vchytelia-filoloha podviinoho profilu u vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (1956 r. – pochatok KhKhI st.)* [Training of a double-profile philologist teacher in higher pedagogical educational institutions of Ukraine (1956 – the beginning of the 21st century)]: candidate dissertation: 13.00.01. Zhytomyr. [in Ukrainian].
3. Кючюк Джаміля Рустам кизи. Організаційно-педагогічні умови підготовки вчителів у вищих навчальних закладах Республіки Туреччина в умовах інтеграційних процесів (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): дисертація канд. пед. наук: 13.00.01. Житомир, 2017. 185 с.
Kiuchiuk, Dzhamilia, Rustam kyzy (2017). *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy pidhotovky vchyteliv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Respubliky Turechchyna v umovakh intehratsiinykh protsesiv (druga polovyna KhKh – pochatok KhKhI stolittia)* [Organizational and pedagogical conditions of teacher training in higher educational institutions of the Republic of Turkey in the context of integration processes (second half of the 20th – beginning of the 21st century)]: candidate dissertation: 13.00.01. Zhytomyr. in Ukrainian].
4. Стратегія розвитку Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка на 2022-2026 рр. Ухвалена конференцією трудового колективу Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (протокол засідання № 6 від 29.12.2021 р.). Чернігів, 2021. 16 с. URL: https://drive.google.com/file/d/0ByJ_WEFXldX_Wjc2aFFsZ09idW8/view?resourcekey=0-uEgve0-CH84CEM69viV5Sg
Standarts Ukraine, (2021). *Stratehiia rozvytku Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka na 2021-2026 rr. Ukhvalena konferentsiieiu trudovoho kolektyvu Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka (protokol zasidannia № 6 vid 29.12.2021 r.)*. Chernihiv, 2021. 16 s. [The Document of T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» «Development Strategy of T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium for 2021-2026 by T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium 6, dated by 29 December 2021]. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/0ByJ_WEFXldX_Wjc2aFFsZ09idW8/view?resourcekey=0-uEgve0-CH84CEM69viV5Sg [in Ukrainian].
5. Little David. *Learner Autonomy: Definitions, Issues, Problems*. Authentik Language Learning Resources Ltd., Dublin, 1999. 67 p.
Little, David (1999). *Learner Autonomy: Definitions, Issues, Problems*. Authentik Language Learning Resources Ltd., Dublin. [in English].

Grytsyk Nadiia

ORCID 0000-0001-7198-5327

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of Foreign Languages Department
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: Nadiela7027@gmail.com

Kyian Inna

ORCID 0000-0001-8753-2090

Senior lecturer of Foreign Languages Department
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: inna101274@ukr.net

Smolina Svitlana

ORCID 0000-0003-0907-2054

PhD in Pedagogy, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Pedagogy
and Methodology of Teaching Foreign Languages
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: svitlanapost@ukr.net

**DEVELOPMENT OF TASKS FOR AUTONOMOUS LEARNING WITHIN
AN INTERNATIONAL PROJECT «PRE-SERVICE ENGLISH TEACHER METHODOLOGY PROGRAM
FOR PEDAGOGICAL UNIVERSITY»**

Annotation. *The article is of empirical character, because it is dedicated to analysis of the International Educational Project «Pre-Service English Teacher Methodology Program for Pedagogical University» realization by the team of lecturers from T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium». Among the crucial priorities/ objectives and tasks there was the participation in the international projects, directed to the studying of actual approaches in training of foreign languages' teachers and description of ways of increasing autonomy in learning the English language.*

The objective of this article *is elucidation of the research process of the international projects' role in consolidation of lecturers and scientists' efforts, analysis of autonomy issues in future teachers' training and factors which facilitate its development.*

Research methodology *is analysis and comparison of research objects.*

Scientific novelty *is in the fact that it was for the first time analysed and theoretically described the experience of creation and implementation of educational materials for autonomous learning in the frames of the International Educational Project «Pre-Service English Teacher Methodology Program for Pedagogical University» realization by the team of lecturers from T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium».*

Conclusion. *In the article researchers reach the conclusion that participation in international projects is a uniting and essential factor in the development of pedagogical and methodological thought and it encourages the autonomy in teachers' training, as well it may lead to increasing the level of their professional competence formation due to development of their responsibility for independently formulated and understood tasks, which, in its turn, will facilitate increase in confidence and satisfaction with the results of their work. At the end of the article the directions of further research are outlined*

Key words: *teachers' training, autonomy, autonomous learning, the international educational projects*

Стаття надійшла до редакції: 18.04.2023

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор **О.П. Биконя**